

Gatazka igikorra eta ezagutze gatazka: sormen teoriaren hastapenak

Markel Estanga Lasa

SARRERA

Ezer baino lehenago argitaratze bat; ezagutze gatazka sormen erabidearen hastapen, eta ezagueren eraikitzea erabide horren ezaugarri bat bezala ikusiaz, komunikazio honen zehar ikuspen hau Psikodidaktika arlotik adierazten saiatuko gara.

Lan honen asmoa, Gatazkak orokorrean, eta Ezagutze Gatazkak eta Gatazka Igikorrek bereziki, gure Sormen Teoriaren barnean duen adierazia azaltzea da, gero beraien ikerketarako ondorio epistemologikoak aurkitzeko.

Gure abiapuntua, sormen erabidearen aldi eta hitz gakoak aztertzea izango da, gatazkak bertan agertzen dituen aurpegi desberdinek (Gatazka Igierazlea, Ezagutze Gatazka eta Zaintze Gatazka) duen harremana jakiteko; guztia, Sormen Teoriaren hastapenak eta egitura orokor bat aurkeztu nahiean.

Ondoren, eta Igigune Zientzien ikuspuntutik Ezagutze Gatazka eta Gatazka Igikorraren arteko loturak aztertuko ditugu bakoitzak erakusten dituen xehetasunak azpimarratuaz.

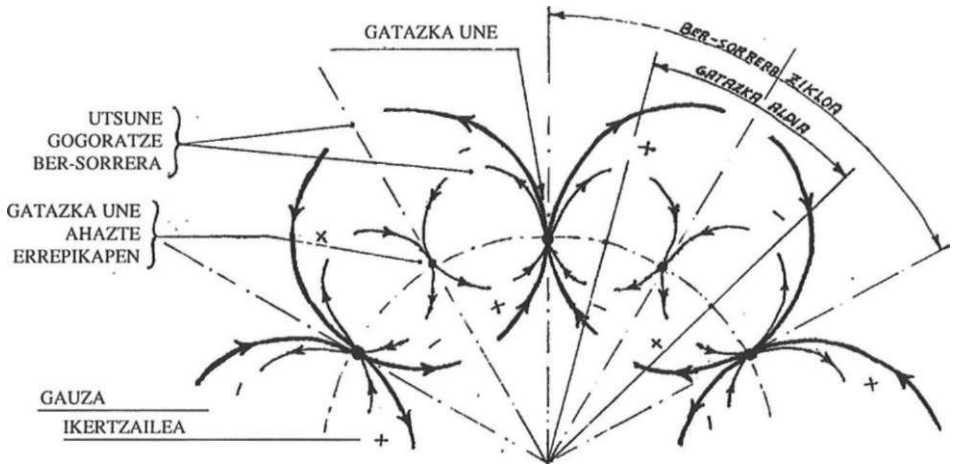
Aizkenik, Sormen Teori honen egokitasun epistemologikoaren baieztatzeari ekingo diogu, bai Ezagutze Gatazkak, eta baita ere Gatazka Igikorraren ikerketa batek eskeini ditzaketen aukerak jakiteko.

1. PSIKOLOGIAREN MUGAN: EZAGUTZE GATAZKA ETA BERSORRERA

Psikologia buruaren zientzia bezala artuaz eta ezaguera berezko ezaugarria duelarik, gatazka izango da funtzio honen mugan eta ber-sorrera bere azken ondorioa.

Muga hori nolabait adierazteko, ezagutze erabidea ikusdaitekera eta ulekorra dan bitartean, ber-sorrera berriz erabide horren gatazka une ikustezin eta ulertezin batean (ohizko esparru eta denboraren zentzua desagertzenda) gertatzen dela esan daiteke, buruak bizia ulertzeko egindako ahaleginen ondoren. Ba burua lerrozko erabide izanik, bizia polaridad-e bezala sumatzen duenean, zatiketa ohartze horrek bultzatuko du bi elderdi hoiaren artean, osotasunaren bila igitzera; eta buruzko igiera hau kementsu edo bortitza bihurtzen denean piztuko da ber-sorreraren tximparta, baina bitartean ber-sorrerak daraman beharrezko utsunetik igaro ondoren.

Beraz iru osagai oinarrizkoak nabarmendu dezazkegu ezagutze erabidean: ezagutu nahi den gauza (objektoa), ezagutzailea (subjektoa) eta ezagueria edo ezagutze erabidea (ezagutzaile eta gauzaren arteko harremana). Ikusi dezagun hau energia electrica-ren adibidearen bitartez (Eskema eta transparentzia 1), gauza = - ; ezagutzailea = + ; eta erabide edo harremana = bezala ordezkaturata:

2. ¿ ZERGAITIK BER-SORRERA ?

Aurrera jarraitu baino lehenago beharrezkoa dugu adieraztea zerk eraman gaituen BER-SORRERA adigai hau eraikitzea, dakigunez, erabiltzen den hitz-muga sormena danean. Honen zergati nagusia, sormenaren adieraziak (Etimologikoa, fonetikoa eta arrunta), berari buruzko ikuspen desberdinak (Zientzia, artea eta religioarena) eta gure berezko sormenaren ikuspegiarekin elkarturik, eraiki nahi dugun sormen teoriaria egokitzeko adigai operatibo baten aurkitzea izan da.

Horrela, sormena, lehen sortzailearen gaitasun osoa adierazten duen adigai transcendente bat izango litzateke (ohizko esparru eta denboraren gainetik dagoena), sortu bere ekintza edo lana, eta sorrera lan horren emaitza. Hitz horiek berak, ber aurritziairekin berriz, gizakiaren ber-sormena-ren (gaitasuna), ber-sortu (ekintza) eta ber-sorrera-ren (emaitza) bihurtuko lirateke, gizakia ere lehen sorrera horren esparru eta denbora jakin batean kokatzen den emaitza bat delako.

Hurrengo urratsa iru hitz horien artean bat aukeratzea izan da, eta zientzia arloan gabiltzarenez, ber-sorrera-rekin gelditzera erabaki dugu, emaitza bezala, iruen artean zuzen ohartu eta neur daiteken bakarra delako. Eta bere Adierazi Operatiboa eraikitzeko, beharrezkoa dugu lehenik sorrera hitzaren adierazi mota desberdinak eta gaurko beste iru hizkuntz garrantzizkoenetakoekin dituen egokitasunak ezagutzera: Etimologikoa (E); Arrunta (A); Zientifikoa (Z); eta Egokitasunak: Gaztelera (G); Frantsesa (F); eta Inglesa-rekin (I):

Sorrera: (E): Sor-era egituratik, 'beso eta anka etab.-ren lo artzea'; 'txundidura'; eta 'hildura'; (A): 'Sortzearen ekintza eta ondorioa' edo 'zerbaiten hasierako erabidea'; (Z): 'Jariotasun, Magultasun eta Bitxitasun ezaugarriak dituen sormen emaitza'; (Eg): (G) creación, genesis eta origen; (F): creation, genese et origine; eta (I) creation, genesis and origin.

Adierazi guzti hoiek, gure berezko adieraziarekin elkaturik, **Adierazi Operatibo** hau ematen digu:

Ber-sorrera: Gizaki batek esparru-denbora jakin batean egindako egikeren osasun maila da, **Jarioaldi, Aldagune, Berrikuntza** eta **Egokiera**, ezaugarri bezela dituelarik.

Eta horrela geldituko dira bere izen eta adieraziak Zientzi eta Gorputz Heziketa arlora ekartzen ba dugu:

Ber-sorrera Igikorra: Gizaki batek esparru-denbora jakin batean egindako gorputz igieren osasun maila da, Jarioaldi Igikorra, Aldagune Igikorra, Berrikuntza Igikorra eta Egokiera Igikorra, ezaugarri bezala dituelarik.

3. EZAGUTZE ERABIDEA BER-SORRERA ZIKLOAN

Jarraiean Ber-sorrera Zikloaren aldi eta hitz gakoak aztertuko ditugu, Ezagutze Gatazkak bertan dituen adierazi eta azalpenak eratuaz (Eskema eta transparentzia 2 eta (0,3)).

3.1. Ber-sorrera zikloaren adigai gakoak

Bakoitzaren adieraziak, Etimologikoa (E) Arrunta (A) eta Zientifikoa (Z), eta bere egokitasuna (Eg) oraingo iru hizkuntz zabaldunenetakoekin, Gaztelera (G), Frantsesa (F) eta Inglesa (I) kontutan hartuaz, Adigai Operatibo-en (AO) eratzeari ekingo diogu sintesis gisa.

Hauk dira ortarako erabiliko ditugun hitz gakoak: **Aldi, ezagutze, gatazka, gogoratze, harreman, Igikor, zaintze, osasuna une, uts eta utsune.**

Aldi: (E): 'denbora' edo 'erabide baten zati geroko bakoitza' adierazi jatorrizkoena duela dirudi; (A): Lehengoari eusten dio;(Z): Ez dugu aurkitu berezirik; (Eg): (G) fase, estadio eta periodo; (F) phase, stade et periode; (I) phase, stage and period.

(AO): Denbora jakin edo erabide bat osatzen duten denbora zati gerokoak.

Ezagutza: (E):² "**ezagun**" itzaretik datorrela dirudi; (G): 'Norbait edo zerbaiten berri jakitea' edo 'Antzemate'; (Z): Ez dugu aurkitu besterik; (Eg): (G) conocimiento, y cognición; (F) connaissance et cognition; (I) knowledge and cognition.

(AO): Norbait edo zerbaiten berri jakinez, berak guregan duen alderdi eza osatzeko gaitasuna.

Gatazka: (E): "Katu-azka" esaldiatik etorri daiteke bere adierazia: 'Borroka, eztabaida, lehiaketa...'; (G): Lehengo berari eusten dio; (Z): 'Bi indar berdintsu edo joera funtsezkoen aurkakotasun egoera'; (Eg): (G) conflicto; (F) conflit; eta (I) conflict.

(AO): Eztabaida.

Gogoratze: (E): 'Burura edo oroimenera zerbaiten etorrera'; (G): 'Burutze edo oroitze' ; (Z): Ez dugu aurkitu besterik; (Eg): (G) evocación, hacerse consciente: (F) rapell et devenir conscient: eta (I) recall, to become conscient and awareness.

(AO): Burutze, oroitze edo orretarako jarrera eta nahi irmoa (gogozkoa).

Harreman: (E): "artu-eman" osagaiekin eraikitako itza da, eta 'izakien arteko elkar truke, eragin, erlazio edo komunikazioa' adierazten du; (G): Lehengoari eusten dio; (Z): Ez dugu aurkitu berezirik; (Eg): (G) contacto y relación: (F) contact, rapport et relation: eta (I) contact and relation (ship).

(AO): Izakien arteko elkar truke, eragin, erlazio edo komunikazioa.

Igikor: (E): Igi(tu) itzetik datorrela, 'igitzeko joera edo gaia duena'; (A): Berdin; (Z): Ez dugu aurkitu besterik; (Eg): (G): motriz: (F) motrice: eta (I) motor.

(AO): igitzeko joera edo gaia duena.

Osasun: (E): "oso-une" egituratik etorri daiteke; (A): 'gaisotasun gabeko egoera'; (Z): Ez dugu aurkitu besterik; (Eg): (G) salud: (F) sante: eta (I) health.

(AO): Unearen bizi sentipen edo egoera osoa.

Une: (E): 'Esparrua eta denboraren orainaldiko kokaketa' edo 'norbearen orainaldiko egoera edo kokaketa'; (A): 'Esparru eta denboraren heradura edo zati txiki bat'; (Z): Ez dugu aurkitu besterik; (Eg): (G) momento e instante; (F) moment et instant; (I) moment and instant.

(AO): Esparru eta denboraren orainaldiko batasuna eta kokaketa zehatza.

Utsune: (E): "hutsa-une" egiturarekin 'zulo edo tarte hutsa' eta baita ere 'akats edo errakuntza'; (A): Lenengo adieraziari eusten dio; (Z): Ez dugu aurkitu besterik; (Eg): (G) hueco y vacio:(F) creux et vide: eta (I): hollow and empty.

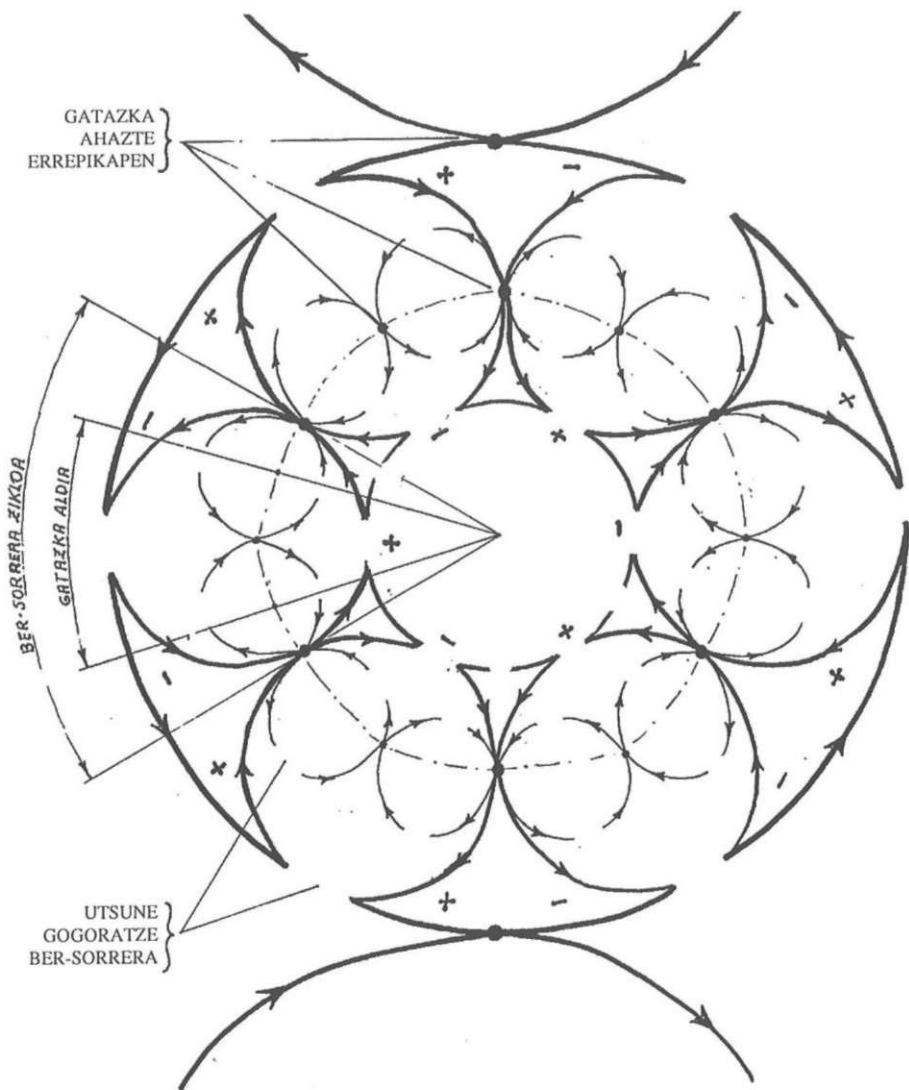
(AO): Une edo tarte utsa.

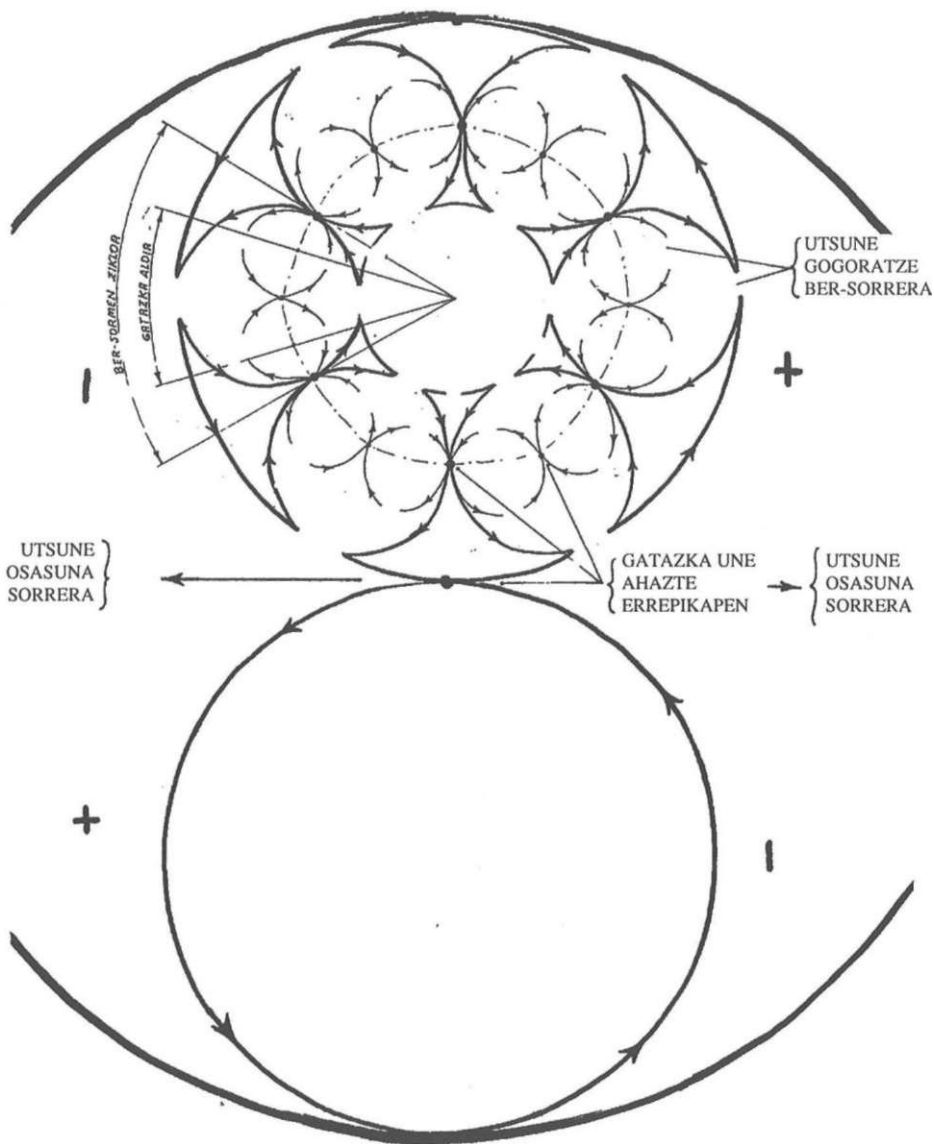
Zaintza: (E): 'Larraren kontu egite edo bararekiko ardura'; (G): 'Zerbait edo norbaitarekiko kontu egite edo ardura'; (Z): Ez dugu aurkitu besterik; (Eg): (E) cuidado y vigilancia: (F) soin et surveillance: eta (I) care and watchfulness.

(AO): Zerbait edo norbaitarekiko kontu egite, ardura eta ohartzea.

3.2. Ber-sorrera zikloaren gatazka aldiak

Jarraiean, aurreko adigai horietaz baliatuz, Gatazkek Ber-sorrera zikloan eta osasun zentzu baten atzetik azaltzen ditun iru aldien egitura eta adieraziak bilakaera ikuspuntu batetik aztertuko ditugu, erizpide hauek erabiliaz: (M) aldiaren hasiera eta amaiera mugak; (A) Adierazia; (E) Ezaugarri nagusiak; (H) Helburu edo emaitza; eta (O) Ondorioa

3.2.1. Gatazka igikorra

(M): Jaiotzetik ezaguera sortu bitartean da bere garaia.

(A): Gizakiak **gorputz igiera**-ren bidez ingurugiroarekin finkatzen dituen harremanek daramaten eztabaida, bere nahiak betetzeko eragozpenen aurrean.

(E): **Gizabanakakoa, bere gorputz expresioa, eragozpen fisikoak eta sensazioen mugak.**

(H): **Gorputz baieztatzea da.**

(O): **Ber-sorrera Igikorra.**

3.2.2. Ezagutze gatazka

(M): **Ezaguera** sortzen denetik gogoia esnatzerarte da bere garaia.

(A): Gizakiak **buru** adimenaren bidez ingurugiroarekin eratzen dituen harremanek daramaten eztabaida, biziaren polaridad-etaz ohartzerakoan.

(E): **Gizartea, ikur komunikazioa, nortasun eragozpen eta pentsamendu mugak.**

(H): **Gizarengandik onartzea eta nortasunaren baieztatzea.**

(O): **Ezagutze Ber-sorrera.**

3.2.3. Zaintezke gatazka

(M): Gogoia esnatzen denetik gogoia bizi ardatz bezala finkatu arte.

(H): **Gogoaren finkatze eta osasunaren lortzea.**

(O): **Sorrera.**

4. BER-SORRERA SORMEN TEORIAN: AZTERKETA

EPISTEMOLOGIKOA

Oinarrizko postulatuekin hasiaz, Sormenaren Zientziak izan daitezkeen hoiek aztertuko ditugu gero, ortarako beraiek beharko lituzketen ezaugarri epistemologikoak adieraziaz.

4.1. Sormen teoriaren hastapen edo postulatuak

1. Sormena beste izari bateko gertakizuna da, beraz ulertezina eta ezkutapen utsa bere zergatia.

2. Osasuna edo une utsa da Sormenaren hastapen edo helburua.

3. Sormena izakera edo gertakizun mugagabea da.

4. Sormena, edozein aldagaien barne emailea da, ba berez aldaezina da.

5. Sortzailea (egilea), Sorrera (ekintza edo emaitza) eta Sortzea (erabide edo harremana) dira Sormenaren osagai eta aurpegi batuak.

6. Ber-sormena Sormenaren gizakera gaitasuna da.

7. Sormena da Ber-sormenaren hastapen edo helburua.

8. Bersormena oizko esparru eta denbora lerrozkoen izariko gertakizun mugatua da.

9. Ber-sormena gertakizun igikor aldakorra da.

10. Ber-sormenaren osagai nagusiak Ber-sortzailea, Gauza edo ingurugiroa eta beraien arteko Harreman edo erabidea dira.

11. Ber-sormen erabidearen hastapena gatazka da.

12. Ber-sorrera, Bersormena erabideak daraman gatazkaren irtenbide, emaitza eta egintza egokia da.

13. Ber-sorrera oizko esparru-denboraren batasun tarte, utsune edo une osoan agertzen da.

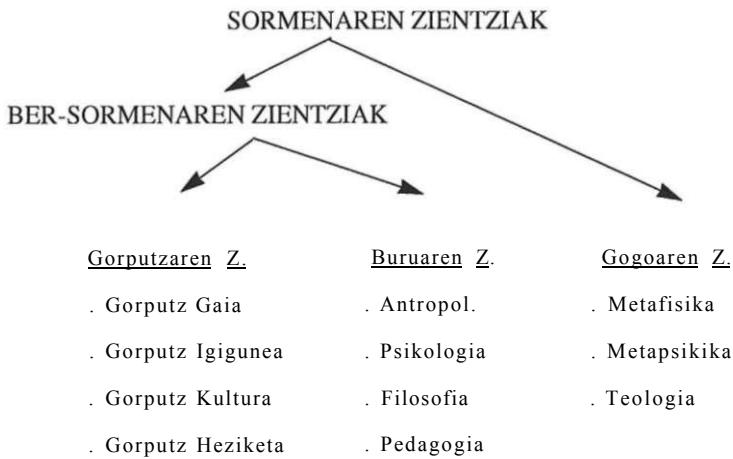
14. Ber-sorrera, Ber-sormenaren agerpen ikuskizun edo gaia da.

15. Ber-sorrera adierazteko izkuntzarik egokiena Eskuara da.

4.2. Sormenaren zientzien egitura orokorra

Aurreko hastapen hoiaren arauera, Sormenaren ikerketak zientziaren beste ikuspuntu oso edo holístico eta barne emailegoa eskatzen duela esan dezakegu; objetividad-e eta subjetividad-e edo ikertze gauza eta ikertzailearen batasuna bilatzen duena. Beraz, eta beti gure ikerketaren ildo jarraituz, zientzia bera izan beharko luke bi osagai hoiaren tarteko erabide, harreman edo egikera ber-sortzailea. Horregatik guk hemen proposatuko dugun eredu zientifikoak, ohizko ereduaren bi alderdiak, (1) Ikertzailea (subjektoa) eta (2) ikertze gauza (objektoa) edukiaz gain, beraien arteko erabide edo harremana zaintzen duen irugarren osagai bat izango du, harreman horrek osasun zentzua galdu ez dezan: **zaindaria** (3); eta eredu zientifiko oso hau **E.Z.3 (Eredu Zientifiko 3)** izendatuko dugu.

Guzti hau kontuan edukiaz Sormenaren Zientzien sailkapen hau eraiki dugu (Eskema eta transparentzia 4), bertan zientziak erabiltzen dituen oinarritzko adigaiak dituzten adierazi desberdin eta harremanak erakutsiaz: **Gaia, Esparrua, Denbora, Kemena** eta beraien arteko harremanen adierazlea: **Igigunea**. Horregatik zientzi guzti hoiaren Ikerketa Objektu batua bihurtzen da gure iritziaz, azken hau.

Oinarrizko Adigaiak

<p>Gorputz Igigunea</p> <ul style="list-style-type: none"> . Gaia (gorputza) . Esparrua . Denbora . Kemen Fisiko 	<p>Buru Igigunea</p> <ul style="list-style-type: none"> . Gaia (burmuina) . Esparrua . Denbora . Kemen Elektrik. 	<p>Gogò I. Osoa</p> <ul style="list-style-type: none"> Esparrua Gaia Den. K. Elektrik.
--	--	--

4.3. Gorputz ber-sormenaren zientziak

Jarraien, eta gure ikuspuntua Gorputzeko Igigune Zientzietatik zuzenduko dugunez, azaldu ditzagun zehatzago arlo honen egitura eta osagaiak Vicente Pedrazzen ikerketan oinarrituaz (Eskema eta transparentzia 5):

GORPUTZ BER-SORMENAREN ZIENTZIAK

<p><u>Gorputz Gaiaren Z.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> . Fisiologia . Ariketaren Fisiologia . Etabar. 	<p><u>Gorputz. Igigunearen Z.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> . Kinantropologia . Kinesiologia . Biomekanika . Etabar.
---	---

Gorputz Kulturaren Z.

- Kirolaren Zientziak:
- Kirol Antropologia
- Kirol Historia
- Kirol Sociologia
- Kirol Psikologia
- Kirol Filosofia
- Etabar.

- Itzik Gabeko Komunik.

Zientziak:

- Kinesika
- Proxemika

Gorputz Heziketaren Z.

- Zientzia Faktualak
- G.H. Antropologia
- G.H. Historia
- G.H. Sociologia
- G.H. Psikologia
- G.H. Filosofia
- Etabar.

- Zientzia Praxiko edo

Gaurkoak:

- G.H. Didaktika
- Oinarrizko G.H.
- Hazkuntza Igikor.

Psikologia.

- Ikaskera Igikor.

Psikologia.

- G.H. Berezia

- Etabar.

4.4. Gorputz ber-sormena z. azterketa epistemologikoa

Atal honetan, Ber-sormenaren ikerketak Gorputz Zientzietatik izan dezaken egokitasun zientifikoa aztertuko dugu, gaintzeko Ber-sormena Zientzien oinarri edo eredu bezala ere balio dezan; eta ortarako honako arazo hauei aurre eman beharra dago:

4.4.1. Gorputz ber-sormena zientzien objektu arazoa

Arazo hau aztertuta geratu da neurri batean **Ber-sorrera** hitz-muga aukeraren zergatia adierazterakoan (ikusi 4 orrialdea). Ortaz ere, hemen beste bi ikuspuntutik zehaztuko dugu gure iritziaz Ber-sormena Zientzien Objektu den hau:

4.4.1.1. Gorputz ber-sormena zientzien ikerketa gaia

Beraien egitura ikusi ondoren, naiko garbi nabarmendu daitezke, guztien batasun bezala agertzen diren bi osagai: **Gorputza** gaia eta bere **Igigunea** edo azalpena.

Horrela, ikerketa gaietaz ari garenez, gorputzaren gaitasunera zuzentzen gaitu honek, Ber-sormenara edo Gorputzaren Ber-sormenara.

Baina lehen aipatu dugunez **Igigunea** da Ber-sormen Zientzien oinarritzko adigai, bai gorputz eta baita buruaren adierazlea ere. Horregatik hitz muga honen aipamena beharrezkoa danez, eta bi igiera mota hoiak desberdintzeko, **Igikor** itz-muga Gorputz Igierarentzako bakarrik erabiliko dugu eta Buru Igiera adierazteko berriz, ez dugu hitz-muga berezirik erabiliko.

Beraz, **BER-SORMENA IGIKORRA** izango da, Gorputz Ber-sormenaren adierazle edo ikerketa gai; **BER-SORMENA** soilik Buru Ber-sormenarentzako; eta dakigun bezala, **SORMENA** gelditzen zaigu Gogo Sormenarentzako.

Ortaz ere esan beharra dago ikerketa gai honek biltzen ditun gertakizunak, bere Ber-sormena aldagaien bidez ordezkatuak izanez gain, Gorputz Igigunearen Zientzien arlora egokitu daitezkeela; hau da, Ber-sormenaren ezaugarri igikor bezala: **Jariotasun Igikorra, Magultasun Igikorra, Bitxitasun Igikorra eta Eraginkortasun Igikorra**, gaur egun geienbat ikertu dienetako batzuek, adibidez.

4.4.1.2. Ber-sormen Igikorraren Zientzien Ikerketa Objektua: Emaidza eta Helburuak

Orain arte esandakoa ez da naikoa ikerketa objektuaren finkatzea lortzeko, ba oraindik gertakizun honek duen alderdi ikustezinarekin gabiltza, **Ber-sormen Igikorra** gaitasun baten adierazlea eta Ikerketa Gaia izendatzeko aukeratu dugun hitz-muga zabala. Ortaz gainera, gure iritziak benetazko Ikerketa Objektua den beste alderdi ikuskizun eta neur daiteken bat behar dugu, lehengoaren emaitza edo helburu bezala artu daitekena: **BER-SORRERA IGIKORRA** edo Ber-sormen Igikorra gauzatzen den Gorputz Igiera, bere ezaugarri nagusiekin: **Jarialdi Igikorra, Aldagune Igikorra, Berrikuntza Igikorra eta Egokiera Igikorra**. Horregatik Ikerketa Gaia eta Objektuaren artean egin dugun desberdintasuna.

Jarraien Ikerketa Objetu hau zientifiko bezala onartzeko bete behar ditun baldintzak, erizpide hauen arauera aztertuko ditugu:

- Laztasuna: Ber-sorrera I. emaitza eta helburuak, gorputz igierak, latz eta sinigarriak dira eta ezaguera zientifikoaren barnean egokituak, zehazki Psikologia eremuan.

- Razionalitatea: Adigai eta epaiketa razionalen konbinaketan ere baliatzen da inferencias inductivas eta burutapen berriak eraikitzeko.

- Objektibitatea: Gorputz Igierak gertakizunak ikus eta deskribatu daitezkelako, oharketa eta experimentazioaren bidez ikertu daitezke.

- Azterketa: Gorputz Igiera gertakizun oso bat zatika aztertu eta ondorio orokorak lortzeko aukera ematen dute (Kirolarien keinu teknikoak adibidez).

- Auresana: ikerketan sakontzeko, Hipotesiak baieztatzen dituen auresanak egin daitezke.

- Preskribibotasun: Asmo edo bete beharrak lortzeko arauak eman dezazkete ondorio gisa.

4.4.2. Ber-sormena igikor zientzien metodo arazoa

Bi erata aztertuko dugu: bata ohizko metodo zientifikoak Bersormena Igikorra gertakizun bezela ikertzeko duen egokitasuna jakiteko; eta bestea bere Eduki Arauemailearekiko:

4.4.2.1. Ber-sormen Igikor Gertakizuna et Metodo Zientifikoaren arteko Egokitasuna

Orain arte adierazitakoekin garbi gelditu da gertakizun honen ikerketak eskeintzen dituen aukera zabal eta desberdinak. Beraz ortarako egokia den metodoak ere irekitasun bat erakutsi beharko du bere latztasunarekin batera. Ba gure iritziaz metodoa da geien bat gertakizunari egokitu behar zaiona, eta ez ainbat bestalde;

Horrela, erabide zientifikoaren aldi hauek Ber-sormen Igikorrarekiko egokiak direla esan genezake: 1. Arazoaren aurkitzea; 2. Arazoaren aurkezpen zehatza; 3. Arazoarekiko aipagarriak diren ezaguera eta neurketa tresnen bilatzea; 4. Baliabide eza-gunen bidez arazoaren konponketa saialdia; 5. Burutapen berrien ber-sorrera; 6. Konponketa baten lorketa; 7. Lortu den konponketaren ondorioen ikerketa; 8. Konponketaren kontrajarritasuna; 9. Hipotesi eta teorioren baieztatze edo zuzenketa; baina bere erabilpena ez da zuzena izango ikertzallearengandik, Sormenaren Zientzi guztiak behar duten **zaindari** jarrera ez baldin badute.

Ortaz gainera, Ber-sormena Igikorrak dituen alderdiak ikustezina (burukoa) eta ikuskizuna (gorputz igiera) ikertzeko, metodo zientifikoaren erabilpen desberdinak eskatzen ditu bakoitzarekiko: lenengoarentzako giza zientzien erabide intuitivo eta hermeneutico-ak. eta bestearantzako berriz, egoki goak gertatzen dira natur zientzien erabide descriptibo eta experimental-ak.

Bestalde, eta edozein dela aukeratzen den ikerketa erabidea, berarekin eraikitako hipotesiak eta teoriak kontrajarritasun eta baterakidetasun hastapen zientifikoek betetzen dituzte, aldi berean duten osotasuna galdu gabe eta Ber-sormena Zientziak osatzen dituzten zientzi desberdin guztien harremanean oinarritzen direlarik.

4.4.2.2. Ber-sormen Igikor Zientzien Arauemailetasuna

Ber-sormen Igikorra hezitu daiteken gaitasun bat da; honek derrigorrez kokatzen gaitu Gorputz Heziketa arloan eta zehatzago bere Zientzi Práxico-etan. Horrela, Ber-sormen Igikorra zientzi hauen eduki bat izango da eta Ber-sorrera Igikorra bere helburu edo emaitza nagusia. Hemendik aurkitzen dugun lehen arazoa Ber-sorrera igikorra, heziketa helburu bezala hartuaz, bere onartze etico-a tecnico edo zientifikoki balioztatzea izango da; bertatik datozen Teori Arauemaileak komtrajarritasun eta baterakidetasun erizpideen bidez aztertuz. Eta honek eskatuko du gizabanakakoaren balio subjektivo-ak eta bere giza-balio objetivo edo universal-ak ados etortzea heziketa helburuen tartean, bai teorikoki Zientzi Factual-ekin. eta baita ere eskusartze era practico bezala.

Gure iritziaz, eta Ber-sormen Igikorrak azken helburu bezala osotasuna duen ezkeroz, bereala onartu daiteke; baina zabaltasun horrek bere arazoa darama, ez ba dira bitarteko helburu edo urratsak, hori betetzeko ongi finkatzen, beraiek eskatzen dituzten balioen sailkapen hierarkikoarekin batera. Ikusi dezagun hau obekiago adibide batekin:

Kirolari batek egiten dituen keinu teknikoek Berriztatzea Ber-sormen Igikorren helburu bat bezala finkatzen ba dugu, bere gizabanakotasun, nortasun edo eskuera errespetatzea izango da hori lortzeko arau bat. Eta arau hau era bat balioztatua dago teorikoki Gorputz Heziketa eta Heziketa Arauekin orokorki baterakidea delako; horrekin batera, bere balioztatze empirico edo practico-a, errespetu jarrera horren erabilpenak Ber-sorrera Igikorraren Berriztatze emaitzetan duen eraginarekin ikusi daiteke. Beraz, eta Berriztatzea Ber-sormen Igikorraren helburu nagusietariko bat danetz, errespetu balioak ere pareko garrantzi bat izango du bere Teori Arauemailearek eskeintzen duen balioen sailkapen hierarkikoan.

5. ONDORIO GISA

Esandako guztiak nolabait iradokitzen du sortu diren zientzi osakin berrien zergatia. Horregatik, Psikodidaktika orokorki eta Hazkuntza Igikorraren Psikologia Gorputz Heziketa arlotik bereziki, joera honen bi adibiderik urbilenak bezala azaltzen zaizkigu hemen.

Naiko garbi gelditu dira baita ere, Gatazka eta Sormenaren arteko harremanak; bata bestearen hastapen izanik eta bien azalpen moeta deserdinen arteko egokitasunean: Gatazka Igikorra Ber-sormen Igikorra gaitasun edo ikerketa gai bezela eta Ber-sorrera Igikorrarekin emaitza edo ikerketa objektu bezala; Ezagutze Gatazka, Ber-sormen Igikorra eta Ber-sorrera Igikorra-rekin; eta Zaintze Gatazka, Sormen Igikorra eta Sorrera-rekin.

Beraien ikerketa metodo edo eredu zientifikoari dagokionez berriz, berrikuntza nabarmen batekin aurkitzen gara: ikerketa erabidea osotasun zentzu batetik zuzentzeko zaindari jarrera; ikerketa erabideari lehenetasun bat emanez, ohizko eredu zintifikoa bere bi osagaiekin (Iketzailea eta Ikerketa Objektua), **E.Z.3 (Eredu Zientifiko 3)**-an bihurtzen delarik.

Esate baterako, horrelako eredu zientifiko oso eta ireki batetik gai hauen ikerketa eginkorra da eta Ber-sormen erabide batean bilakatu daiteke bere ohizko balioztatze zientifikoa galdu gabe.

BIBLIOGRAFIA

AGUD, M. y TOVAR, A. (1989-?): *Diccionario etimológico vasco*. San Sebastian: Diputación Foral.

BERTSCH, J. (1985): *Contribution a l'etude de la creativite motrice et ses facteurs*. Th 3e cycle Sci de L'educ. Paris 7. Université de Lille 3: ANRT, 1987, 4 microfiches.

CAGIGAL, J.M. (1979): *Cultura intelectual y cultura física*. Buenos Aires: Kapelusz.

ELHUYAR, K.E. (1994): *Euskal iztegi modernoa*. Bilbao: Elhuyar-Elkar.

FERNANDEZ URÍA, E. (1979): *Estructura y didáctica de las ciencias*. Madrid: MEC.

GOÑI, A. (Ed) (1995): *Psicodidáctica y aprendizajes escolares*. Bilbao: U.P.V./E.H.U.

GUILFORD, J.P. (1984): "Varieties of divergent production". *Journal of Creative Behavior*, 18(1): 1-10.

JAOUI, H. (1975): *Cles pour la creativite*. Paris: Vigot.

LE BOULCH, J. (1985): *Hacia una ciencia del movimiento humano*. Buenos Aires: Paidós.

MARAVALL, D. (1973): *Grandes problemas de la filosofía científica*. Madrid: Editorial Nacional.

MARIN IBAÑEZ, R. (1984): *La creatividad*. Barcelona: CEAC.

MARTINEZ MIGUELEZ, M. (1993): *El paradigma emergente*. Barcelona: Gedisa.

MASLOW, A.H. (1987): *La personalidad creadora*. Barcelona: Kairos.

NOVACK, J.D. (1988): "Constructivismo humano: un consenso emergente". *Enseñanza de las Ciencias*, 6 (3): 213-223.

NOVIA DE SALCEDO, P. (1887). *Diccionario etimológico del idioma vascongado*. Tolosa: Eusebio Lopez.

OSHO (1990). *Meditación: La primera y última libertad*. Buenos aires: Mutar.

RESURECCION M^a DE AZKUE (1905). *Diccionario vasco-español-francés*. Bilbao, Excelentísima Diputación de Vizcaya.

U.Z.E.I. (1980). *Psikologia iztegia (bi bolumen)*. San Sebastian: Ediciones Vascas.

VAZQUEZ GOMEZ, B. (1989). *La educación física en el contexto de las ciencias de la educación*. En: Ayuntamiento de Bilbao. I Premio Internacional Jose M. Cagigal.

VICENTE, M. (1989). *Teoría pedagógica de la actividad física*. Madrid: Gymnos.

WEISBERG, W.R. (1987). *Creatividad: el genio y otros mitos*. Barcelona, Labor.

WILBER, K. Y OTROS (1987). *El paradigma holográfico*. Barcelona: Kairos.

WYRICK, W. (1967). *The developement of a test of motor creativity*.

¹ Buru: mente adieraziarekin erabiliko dugu.

² Gure ustez berriz, ezagutu 'eza-gutu edo eza gureganatu' adierazia izan daiteke bertan gordetzen dena.

³ Gure Ber-sormen Teoriaren barrenean adierazi berezi bat izango du egitura honek, ba bertan gordetzen ditu polaridad-earen bi alderdiak, artu (arraren ekintza positivo-a) eta eman (emearengandik datorren ekintza negativo-a), beraien arteko erabide edo erlazioaren adieraziarekin batera.

⁴ Buru, mente adieraziarekin erabiliko dugu hemen, berezko funtzioa ezaguera duelarik.

⁵ Gogoia, consciencia adieraziarekin erabiliko dugu hemen, berezko funtzioa zaintzea duelarik.

⁶ Miguel Vicente Pedraz, Teoría Pedagógica de la Actividad Física. (Madrid: Gymnos, 1988), p. 55.

⁷ Ikusi bere adierazia 4-garren orrialdean.